

A Régiók Európai Bizottsága véleménye – Állami támogatások és általános gazdasági érdekű szolgáltatások

(2017/C 088/05)

Előadó: Markus TÖNS (DE/PES), Észak-Rajna–Vesztfália tartományi közgyűlésének tagja

A RÉGIÓK EURÓPAI BIZOTTSÁGA

Általános észrevételek

1. e saját kezdeményezései véleményével az Európai Bizottság következő kezdeményezéseire hivatkozik: i) az Európai Bizottságnak az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése szerinti állami támogatások fogalmáról szóló közleménye ⁽¹⁾, ii) az általános csoportmentességi rendelet kiterjesztésének tervezetéről folytatott konzultációs eljárás ⁽²⁾, amely alapján bizonyos, kikötők és repülőterek számára nyújtott beruházási támogatások kivételt képeznének az Európai Bizottság előzetes támogatási jogi vizsgálata alól, iii) az Almunia-csomag Európai Bizottság által tervezett felülvizsgálata, valamint az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokkal kapcsolatos de minimis (csekély összegű) támogatásokra vonatkozó, hatályát veszítő rendeletet felváltó új szabályozás;
2. megerősíti, hogy az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokkal kapcsolatos támogatásokra vonatkozó európai szabályoknak nemcsak a verseny alapelveire kell korlátozódniuk, hanem teljes mértékben figyelembe kell venniük a Szerződések által a tagállamok részére az általános gazdasági érdekű szolgáltatások meghatározását illetően biztosított tág mérlegelési jogkört, továbbá a regionális és helyi önkormányzással, a gazdasági, társadalmi és területi kohézióval, valamint a tagállamokban fennálló tulajdoni rend tekintetében biztosított semlegességgel kapcsolatos elveket is (az EUSZ 3. cikke, az EUMSZ 14., 106., 345. cikke és a 26. sz. jegyzőkönyv). Az általános gazdasági érdekű szolgáltatásoknak tükrözniük kell a tagállamok eltérő földrajzi, szociális és kulturális helyzetéből és demokratikus folyamataiból adódóan a szükségletek, a fogyasztói preferenciák és a közbeszerzések terén meglévő különbségeket. A Régiók Bizottsága emlékeztet arra, hogy a támogatási vizsgálatot csak akkor lehet végrehajtani, ha az általános gazdasági érdekű szolgáltatások nemzeti, regionális vagy helyi szabályozása vagy finanszírozása határokon átnyúló, illetve a belső piacot érintő következményekkel jár;
3. hangsúlyozza, hogy az általános gazdasági érdekű szolgáltatások rendkívüli szerepet játszanak a növekedés és a foglalkoztatás szempontjából, valamint gyakran a további állami és magánberuházások előfeltételei. Az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokat ezért az európai beruházási program vonatkozásában is meg kell vizsgálni. Ezzel kapcsolatban hivatkozni kell az Európai Bizottság 2016. évi éves növekedési jelentésére, mely szerint „elengedhetetlen [...], hogy a tagállamok szélesebb körben előmozdítsák a szociális beruházásokat, többek között az egészségügy, a gyermekgondozás, a lakhatási támogatás és a rehabilitációs szolgáltatások terén, azzal a céllal, hogy fokozzák az emberek munkaerő-piaci elhelyezkedését és alkalmazkodással kapcsolatos jelenlegi és jövőbeli képességeit [...], valamint a szociális beruházások egy idő után gazdasági és társadalmi előnyöket hoznak, különösen a foglalkoztatási kilátások, a munkajövedelmek és a munkatermelékenység, a szegénység megelőzése és a társadalmi kohézió megerősítése terén”;
4. ezért kéri, hogy gondolják át az általános gazdasági érdekű szolgáltatásoknak az állami támogatásokkal összeegyeztethető európai támogatások keretében való támogatását. Például tovább kellene egyszerűsíteni a támogatásokkal kapcsolatos jogszabályok alkalmazását, esetleg oly módon, hogy az esb-alapokból történő finanszírozások esetében vélelmezik az állami támogatási szabályokkal való összeegyeztethetőséget, amennyiben azok eleget tesznek olyan egyszerű kritériumoknak, mint pl. a jóváhagyott operatív programoknak való megfelelés. Nem indokolt ugyanis a közvetlenül kezelt uniós alapok – például az ESBA és a Horizont 2020 – és az esb-alapok támogatásjogi területen való eltérő kezelése, ráadásul növeli az adminisztratív terheket és gátolja az alapok közötti szinergiák kialakulását, amelyre pedig az Európai Bizottság maga is törekszik;
5. sajnálja, hogy az Európai Bizottság továbbra is vonakodik attól, hogy az általános gazdasági érdekű szolgáltatások terén az EUMSZ 14. cikkét alkalmazza jogalként az általános gazdasági érdekű szolgáltatások támogatására vonatkozó jogszabályok esetében, amely rendes jogalkotási eljárást, és ily módon nagyobb jogbiztonságot és demokratikus legitimitást biztosítana;

⁽¹⁾ Lásd a 2016. május 19-i közleményt: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/modernisation/notice_aid_en.html

⁽²⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-622_en.htm

6. megállapítja, hogy az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokra vonatkozó állami támogatások európai szabályozási kerete a téma összetettsége, az egyes fogalmak különböző értelmezései és a sok éven át húzódó kiigazítások miatt túl terjedelmessé, túl részletessé és áttekinthetetlené vált. A támogatásokat nyújtó állami szervek, a hatóságok és a vállalkozások adminisztratív terheit tovább kell csökkenteni, és az Európai Bizottság erőforrásait a belső piacra legnagyobb hatást gyakorló esetek támogatási szabályainak keresztülvitelére kellene összpontosítani. Hangsúlyozza továbbá, hogy az összetett szabályozás ahhoz is vezethet, hogy a szabályokat nem ismerik kellőképpen, és ezáltal nem használják ki az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokhoz kapcsolódó könnyítési lehetőségeket. Ezért arra kéri az Európai Bizottságot, hogy következetesebben fogja össze és lehetőség szerint vonja össze a támogatás területén meglévő számos másodlagos jogi aktust és nem kötelező érvényű jogi szöveget (rendeleteket, közleményeket, iránymutatásokat stb.);

7. az általános gazdasági érdekű szolgáltatások finanszírozása tekintetében ismételten alapvetően elutasítja, hogy az összegegyeztetetőség vizsgálatába az Európai Bizottság további minőségi és hatékonysági megfontolásokat vonjon be. A minőségi és hatékonysági szempontok, amelyek tovább korlátozzák a helyi és regionális támogatásnyújtók mérlegelési jogkörét, alapvetően nem tartoznak az Európai Bizottságnak az EUMSZ versenyről szóló fejezetében megállapított hatáskörébe. A minőségéről és hatékonyságáról szóló döntéseket a helyi és regionális önkormányzatokra kell hagyni⁽³⁾;

8. hangsúlyozza, hogy az EU kereskedelmi megállapodásai nem foglalják magukban az EU, a tagállamok és az önkormányzatok arra irányuló jogát, hogy maguk szabályozzák, biztosítsák vagy támogassák a szolgáltatásokat. Elvárja, hogy az Európai Bizottság által a transzatlanti kereskedelmi és beruházási partnerségi (TTIP) megállapodásra irányuló tárgyalásokkal összefüggésben adott garanciák minden más kereskedelmi megállapodás esetében is érvényesek legyenek, mégpedig úgy, hogy ne sérüljön az államoknak az a lehetősége, hogy a szolgáltatások magas színvonalának biztosítását, valamint az általános közérdekkel – így az egészségüggyel, a közbiztonsággal vagy a környezetvédelemmel – kapcsolatos fontos célok előmozdítását célzó előírásokat vezessenek be vagy tartsanak fenn, ne írják elő egyetlen szolgáltatás privatizálását sem, valamint a kormányzatok bővíthessék az általuk nyújtott közszolgáltatások körét és korábban magánszolgáltatók által nyújtott közszolgáltatásokat nyújthassanak⁽⁴⁾;

9. az általános gazdasági érdekű szolgáltatások és az állami beruházások összekapcsolását illetően emlékeztet azon aggodalmára, hogy a 2014. szeptembertől életbe lépő új Eurostat számviteli norma, a nemzeti és regionális számlák európai rendszere (ESA 2010) nem tesz különbséget a közkiadások és a közberuházások között. Ráadásul egyes tagállamokban a normák nemzeti jogba való átültetése azt jelenti, hogy a helyi és regionális önkormányzatok egy lakosra számított, éves felső határértékeket kötelesek alkalmazni a közberuházásokra. Emellett ezek a felső határértékek azoknak a helyi és regionális önkormányzatoknak a kezét is megkötik, amelyek az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokhoz kapcsolódó nagyszabású beruházási projektek indításához szükséges pénztartalékokkal rendelkeznek. Ezért sürgeti az Európai Bizottságot, hogy készítsen jelentést az ESA 2010 végrehajtásáról⁽⁵⁾;

Az állami támogatás fogalmáról szóló közlemény⁽⁶⁾

10. utal arra, hogy egy tevékenység általános gazdasági érdekű szolgáltatássá való minősítése a kialakult kulturális és politikai struktúrák alapján és az ilyen tevékenységek folyamatos alakításának szükségességét figyelembe véve a tagállamok hatáskörébe tartozik, valamint a helyi és regionális önkormányzatok teljesen önállóan dönthetnek arról, hogy mely szolgáltatásokat tekintik általános gazdasági érdekűnek;

11. üdvözli, hogy az Európai Bizottság, két évvel a 2014 első félévében az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése szerinti állami támogatások fogalmáról folytatott konzultációs eljárását követően, 2016. május 19-én megjelentette közleményét, amely tisztázza a közberuházások támogatására szolgáló uniós támogatásokkal kapcsolatos előírások alkalmazási körét. Tudomásul veszi, hogy az Európai Bizottság azokra az esetekre kívánja összpontosítani erőforrásait, amelyeknél a támogatási szabályok végrehajtása a legnagyobb hatást gyakorolja a belső piacra. Ugyanakkor azt is megállapítja, hogy a közlemény csupán arra szorítkozik, hogy az állami támogatások fogalmát azokra a területekre vonatkozóan értelmezze, amelyek esetében az Európai Bíróság már ítélezett. Felteszi tehát a kérdést, hogy nem túl korlátozó-e ez a megközelítés, illetve nem ellentétes-e azokkal a különböző dinamikus változásokkal, amelyek a közberuházások terén, például adókérdések vagy új szociális szolgáltatások kifejlesztése kapcsán végbemennek;

⁽³⁾ Lásd a Régiók Bizottsága 2012. november 30-i, „Az állami támogatások uniós szabályozásának korszerűsítése” című véleményének 29. bekezdését.

⁽⁴⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-15-4646_hu.htm

⁽⁵⁾ Lásd a Régiók Bizottsága 2014. december 3-i, „Az uniós tevékenységi területekre vonatkozó közkiadások minőségének javítása” című véleményének 20. pontját, BUDG-V-009.

⁽⁶⁾ http://ec.europa.eu/competition/consultations/2014_state_aid_notion/index_en.html

12. elégedettségének ad hangot, amiért a közlemény megerősíti, hogy korlátozzák az „Unión belüli kereskedelem befolyásolásának” fogalmát. A 7 konkrét esetre vonatkozó 2015. április 29-i döntések⁽⁷⁾ alapján és az eredeti RB-s véleménytervezetben kérteknek megfelelően valóban fontos, hogy a más tagállamban aligha igénybe vehető helyi infrastruktúrákhoz vagy helyi szolgáltatásokhoz adott olyan juttatások, amelyek legfeljebb csak nagyon csekély hatással vannak a határokon átnyúló beruházásokra, ne essenek többé az uniós állami támogatási szabályok hatálya alá⁽⁸⁾;

13. tudomásul veszi, hogy az Európai Bizottság szerint az infrastruktúra-építést vagy -modernizációt szolgáló közberuházások nem számítanak állami támogatásnak, amennyiben az érintett infrastruktúra nincs közvetlen versenyhelyzetben más, ugyanilyen típusú infrastruktúrákkal. Nem ért azonban egyet azzal az elnagyolt európai bizottsági felfogással, hogy ez általában véve helytálló a közúti és a vasúti infrastruktúra, a folyami útvonalak, illetve az ivóvízellátás és a szennyvízhálózat terén, de nem érvényes az olyan területekre, mint az energia, a szélessávú szolgáltatások, repülőterek vagy kikötők;

14. üdvözli, hogy pontosítják, hogy a bizonyos, nem üzleti célú, hanem ingyenes vagy a költségek legfeljebb 50 %-át fedező díj megfizetése ellenében látogatható kulturális programok részére juttatott állami támogatások nem tartoznak az állami támogatási szabályok hatálya alá; ez, bár egyes esetekben továbbra is szükséges lesz a vizsgálat, jelentősen csökkenteni fogja a helyi és regionális önkormányzatok esetében szükséges vizsgálatok jelentette nagy terhet, valamint nagyobb jobbiztonsághoz vezet a kultúra állami támogatásának kezelését illetően;

15. ezért az Európai Bizottság részéről annak világos kimondását várja, hogy egy helyi szolgáltatás esetében nem fenyeget a kereskedelem hátrányos befolyásolásának veszélye, továbbá elvárja, hogy a panaszosnak és/vagy az Európai Bizottságnak kelljen bizonyítania, hogy fennáll vagy lehetséges a Közösségen belüli kereskedelem hátrányos befolyásolása;

16. szeretné, ha a helyi és regionális önkormányzatok a jövőben biztos jogi alapokon tudnának döntéseket hozni arról, hogy mikor nyújthatnak támogatást az állami támogatási szabályok megsértése nélkül;

17. a 2016. áprilisában benyújtott „Úton egy egységes uniós héaövezet felé” című cselekvési terv keretében, amellyel a Régiók Bizottsága egy külön véleményben foglalkozik, az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokhoz kapcsolódó tevékenységekre vonatkozó héamentesség korlátozása ellen emelt szót;

Általános csoportmentességi rendelet (GBER)

18. kiemeli a hatályos általános csoportmentességi rendelettel kapcsolatos gyakorlati útmutató⁽⁹⁾ hasznosságát, amely összefoglalja a nemzeti hatóságok kérdéseit és az Európai Bizottság válaszait, noha megállapítja, hogy e válaszok esetenként nem oszlatják el teljesen a tagállamok minden értelmezési bizonytalanságát;

19. üdvözli az Európai Bizottság arra irányuló kezdeményezését, hogy 2016. május 30-ig elindítsák az első konzultációt az általános csoportmentességi rendelet ismételt felülvizsgálatáról⁽¹⁰⁾ azzal a céllal, hogy a kikötői és repülőteri infrastruktúrára vonatkozó támogatások mentesüljenek a bejelentési kötelezettség alól, mivel a hatóságok és a végső kedvezményezettek adminisztratív terhei annál inkább csökkennek, minél tágabb az általános csoportmentességi rendelet alkalmazási köre;

20. megjegyzi azonban, hogy a kikötők esetében nincs korábbi jogalap a beruházási támogatásokra vonatkozó összegegyeztetettség feltételekkel kapcsolatban, ami lehetővé tette volna az Európai Bizottság számára, hogy a nagyobb jobbiztonság talaján állva összeállítson egy jogesetgyűjteményt, ezért arra kéri az Európai Bizottságot, hogy vizsgálja meg alaposabban azt a kérdést, hogy milyen mértékben van jelen az állami támogatás a beruházások típusától és a kikötők méretétől függően, figyelembe véve a kikötők szervezésének sajátosságait a különböző tagállamokban, nem feledkezve meg azok közfeladatairól sem;

21. rámutat arra, hogy a belvízi kikötők ágazatában bizonyos tagállami intézkedések nem tekinthetők állami támogatásoknak, amennyiben a kedvezményezett nem végez gazdasági tevékenységet, vagy ha az intézkedések nincsenek hatással a tagállamok közötti kereskedelemre. Bizonyos körülmények között ez lehet a helyzet a belvízi kikötői infrastruktúrát támogató olyan intézkedések esetében, amelyek tisztán helyi jellegűek, vagy akkor, ha a belvízi kikötői infrastruktúrának nincs közvetlen kijárata a tengerre, és így nem teszi lehetővé a többi tagállammal a kereskedelmet vagy az összeköttetést, ezáltal az intézkedéseknek nincs versenytorzító hatása sem;

⁽⁷⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-4889_en.htm – Hradec Králové-i közközházak/CZ (SA.37432), Durmersheimi Egészségügyi Központ/DE (SA.37904), „Wirtschaftsbüro Gaarden” városi projektársaság (Kiel)/DE (SA.33149), a Landgrafen-Klinik/DE (SA.38035), a lauwersoogi kikötő részére nyújtott beruházási támogatás/NL (SA.39403), Glenmore Lodge/UK (SA.37963), a tagok tulajdonában lévő golfklubok/UK (SA.38208).

⁽⁸⁾ Lásd az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése szerinti állami támogatás fogalmáról szóló bizottsági közlemény 196. és 197. pontját.

⁽⁹⁾ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/practical_guide_gber_en.pdf

⁽¹⁰⁾ http://ec.europa.eu/competition/consultations/2016_gber_review/index_en.html

22. kéri, hogy az általános csoportmentességi rendeletbe a működési támogatások tekintetében a kikötők, vagy legalábbis azok bizonyos kategóriái számára biztosított mentességet ugyancsak foglalják bele, ahogyan azt bizonyos repülőterek számára is kérelmezték (lásd a dokumentum 28. pontját);
23. aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy – amint a kikötői infrastruktúrák esete az általános csoportmentességi rendelet hatálya alá kerül – minden olyan állami beavatkozásra, mely az állami támogatás meghatározásába tartozik és nem élvezhet mentességet, egy rendkívül összetett és bizonytalan kimenetelű értékelés vonatkozik a Szerződés alapján történő esetleges közvetlen elfogadását illetően, ennél fogva sürgeti az Európai Bizottságot, hogy tegyen javaslatot az ilyen támogatásokra vonatkozó iránymutatások elfogadására, amennyiben azok a mentességi küszöb felett vannak;
24. a regionális repülőtereknek nyújtott beruházási támogatások kezelése tekintetében kifejezetten támogatja az Európai Bizottság megközelítését, amelynek értelmében „nem lenne helyénvaló a támogatás összege alapján megállapítani a bejelentési küszöbértéket, mivel a támogatási intézkedések versenypolitikai hatása elsősorban a repülőter méretétől, nem pedig a beruházás összegétől függ”;
25. azt várja az Európai Bizottságtól, hogy „a regionális repülőterekre irányuló támogatással kapcsolatos fogalommeghatározások” esetében biztosítsa a már meglévő uniós jogszabályokkal való összhangot;
26. megerősíti korábbi álláspontját, mely szerint az Európai Bizottságnak a nagy repülőterekre kell összpontosítania, és hogy az évente átlagosan kevesebb mint 300 000 fő utasforgalmú kis repülőterek támogatását célzó intézkedéseket nem kellene az állami támogatásra vonatkozó szabályok hatálya alá sorolni, mivel nem befolyásolják számottevően a tagállamok közötti kereskedelmet, és mivel ezek a repülőterek strukturálisan képtelenek fedezni tőke- és működési költségeiket⁽¹¹⁾, valamint azért, mert ezek a támogatások a nehezen megközelíthető régiókban a biztonságos és gazdaságilag fenntartható légi közlekedési infrastruktúra fejlesztését szolgálják⁽¹²⁾. E rendelkezést természetesen a mentességi küszöb (jelenleg 200 000 utas/év) jelentős megemelésének kellene kísérnie a repülőterek általános gazdasági érdekű szolgáltatások formájában nyújtott támogatása esetében, és vissza kellene térni az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokról szóló úgynevezett „Almunia-csomag” elfogadását megelőzően már hatályban lévőre küszöb, azaz az 1 millió utas/évre. Erre azonban csak azzal a feltétellel kerülhet sor, hogy más módon nem lehet létrehozni megfelelő összeköttetést;
27. kéri, hogy a kis repülőterek önmagukban fel tudják használni a beruházási támogatások legalább 25 %-át. Ezzel összefüggésben annak figyelembevételére kéri az Európai Bizottságot, hogy ezek a támogatások rendszerint nem a kapacitásnövelést célozzák, hanem többnyire az infrastrukturális szükségletekkel függnek össze;
28. kéri, hogy az általános csoportmentességi rendeletbe a működési támogatások tekintetében a repülőterek számára biztosított mentességet ugyancsak foglalják bele, mivel az Európai Bizottság működési támogatásokra vonatkozó légi közlekedési iránymutatásai (2014. évi iránymutatások 112. és rákövetkező pontjai) világos előírásokat tartalmaznak például a kezdeti finanszírozási igény kiszámítását illetően, amelyet mentességi biztosításával is fedezni lehet;
29. szükségesnek tartja a kikötőkre és repülőterekre vonatkozó jelenlegi szabályoknak a legkülső régiók adottságaihoz való igazítását mind a beruházási támogatások, mind a finanszírozási támogatások kapcsán, tekintettel arra, hogy ezek a régiók nagyon nehezen elérhetők és teljes mértékben a tengeri és légi közlekedési ágazatra vannak utalva, hiszen csak ezek a közlekedési megoldások elképzelhetők ezeken az elszigetelt területeken;
30. a kultúrát és a kulturális örökség megőrzését előmozdító beruházási és működési támogatás tekintetében a felülvizsgált általános csoportmentességi rendeletben javasolt küszöbérték csupán 50 %-os növelése helyett annak 100 %-os növelését szorgalmazza (az Európai Bizottság által javasoltak: projektenként 100 millióról 150 millió EUR-ra, illetve vállalatonként évente 50 millióról 75 millió EUR-ra); kéri továbbá, hogy az általános csoportmentességi rendelet szabályait és rendelkezéseit minél jobban hangolják össze a támogatás fogalmáról szóló európai bizottsági közlemény szövegével, mivel ez utóbbi egy sor alapvető pontosítást vezetett be, amit a tagállamok meglelégedéssel fogadtak, azonban mégsem rendelkeznek olyan kötelező erővel, mint egy közvetlenül alkalmazandó rendelet, így például az általános csoportmentességi rendelet;
31. kéri továbbá – a küszöbérték előző pontban kért felemelésével összhangban – a kultúrát és a kulturális örökség megőrzését előmozdító beruházási és működési támogatás tekintetében annak a küszöbértéknek az 1 millió euróról 2 millió euróra történő emelését, amely alatt lehetséges lenne a 651/2014/EU rendelet 53. cikke (8) bekezdésében rögzített támogatásszámítási mód alkalmazása, melynek értelmében a támogatás összege legfeljebb a projekt elszámolható költségeinek 80 %-a lehet (alternatívaként a 651/2014/EU rendelet 53. cikke (6) és (7) bekezdésében rögzített módszer helyett);

⁽¹¹⁾ A Régiók Bizottsága 2013. november 28-i véleménye: *Uniós iránymutatás a repülőtereknek és légitársaságoknak nyújtott állami támogatásról*, COTER-V-043.

⁽¹²⁾ Lásd az Európai Bizottság 2014. július 23-i, az Angoulême repülőterre vonatkozó határozatát: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-14-498_en.htm

32. felszólítja az Európai Bizottságot, hogy a felülvizsgált általános csoportmentességi rendelet keretében tisztázza az infrastrukturális intézkedésekre irányuló állami beruházási támogatások helyzetét. Az eisenhüttenstadti Propapier vállalatra vonatkozó 2014. október 1-jei döntés⁽¹³⁾ alapján az általános infrastrukturális intézkedések esetében mindig mérlegelni kell, hogy a támogatások regionális fejlődésre gyakorolt pozitív hatásai nem múlják-e felül a versenyre gyakorolt negatív hatásokat;

33. elvárja, hogy az átdolgozott általános csoportmentességi rendeletben egyenlően kezeljék a sportlétesítményeket és a többfunkciós szabadidős létesítményeket abban a tekintetben, hogy létesítményenként és évente 2 millió euróig a többfunkciós szabadidős létesítményekre irányuló működési támogatások is mentességet kapjanak;

Általános gazdasági érdekű szolgáltatások

34. támogatja az általános gazdasági érdekű szolgáltatások fogalmának dinamikus bővítését. Az új szociális szolgáltatásokat, mint pl. a menekültek és migránsok első fogadásával és integrációjával kapcsolatos szociális szolgáltatásokat vagy a piaci hiányosságokat mutató régiókban – pl. olyan régiókban, melyek a demográfiai változásokból adódó kihívásokkal szembesülnek – a digitális infrastruktúrát a polgárok átfogó ellátásának szükségessége miatt a közérdekű szolgáltatások részének lehetne tekinteni. A jövőbeli új fejleményeket is rendszeresen, megfelelően figyelembe kell venni, a tagállamok szintjén pedig szükség esetén azokat szintén általános gazdasági érdekű szolgáltatásokként kell szemlélniük azokat;

35. bírálja, hogy az Európai Bizottság az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokról szóló jelenlegi közleményben a „rendes piaci körülményekre” hivatkozva megpróbálta kiterjeszteni mérlegelési jogkörét azzal a kérdéssel kapcsolatban, hogy mi határozható meg általános gazdasági érdekű szolgáltatásként⁽¹⁴⁾. Ez egyrészt ellentétes a helyi és regionális önkormányzás elvével, másrészt az önkormányzatok számára is nehezen igazolható feltételt jelent a gyakorlatban;

36. rámutat, hogy az Altmark-ítéletben megállapított negyedik kritériummal csupán arra ösztönzik a tagállamokat, hogy a közbeszerzési szerződések odaítélésére vonatkozó előírásokat alkalmazzák ahelyett, hogy az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokon alapuló megközelítést választanák. A negyedik Altmark-kritérium második alternatíváját illetően, vagyis egy átlagos, jól vezetett és a szükséges eszközökkel megfelelően felszerelt vállalkozás mércéjét tekintve ugyanis a helyi és regionális önkormányzatok nehézségekbe ütköztek, mivel semmilyen mutatóval nem rendelkeznek olyan esetekben, amikor egy adott ágazatban egyáltalán nem működik magánvállalkozás. Ezért felszólítja az Európai Bizottságot, hogy – annak érdekében, hogy megkönnyítsék a negyedik Altmark-kritérium teljesítését – dolgozzon ki egy részletes iránymutatást arra vonatkozóan, hogy mit jelent egy átlagos, jól vezetett és a szükséges eszközökkel megfelelően felszerelt vállalkozás, és ehhez olyan piaci elemzéseket vegyen igénybe, amelyekkel kimutathatók bizonyos állandó költségek, hogy ily módon váljanak egyszerűbbé az önkormányzatok feladatai, továbbá az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokhoz kapcsolódó adott tevékenységet mentesíteni lehessen a támogatási vizsgálat alól;

37. elengedhetetlennek tartja az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokkal kapcsolatos észszerű nyereség fogalmának felülvizsgálatát, elsősorban azért, hogy – ösztönzők vagy az észszerű nyereség százalékos emelése révén – vegyék figyelembe azt, hogy ezt a nyereséget gyakran visszaforgatják az adott általános gazdasági érdekű szolgáltatásba;

38. ismét szorgalmazza a de minimis szabályok küszöbértékeinek növelését az általános gazdasági érdekű szolgáltatások állami támogatásánál. Az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokhoz nyújtott állami támogatások elfogadhatóságának vizsgálatára vonatkozó küszöbértéknek esetenként három adóévre kivetítve egy millió eurónak kellene lennie. Ez alatt a küszöbérték alatt abból kell kiindulni, hogy ezek a támogatások nem felelnek meg az állami támogatásokra vonatkozó összes kritériumnak, mivel az általános gazdasági érdekű szolgáltatások többnyire tisztán helyi vonatkozása miatt nem kerül sor a kereskedelmi forgalom határokön átnyúló befolyásolására vagy a belső piacot veszélyeztető versenytorzulásra;

39. úgy véli, hogy az általános gazdasági érdekű szolgáltatás nyújtásával megbízott vállalkozás részére nyújtandó, az EUMSZ 108. cikkének (3) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettség alól mentesülő ellentételezés küszöbértékét meg kell emelni az évi legfeljebb 15 millió euróról az eredeti, 2011 előtt már alkalmazott 30 millió eurós küszöbre;

40. a megbízási aktusok általános időtartamának több mint 10 évre való meghosszabbítását szorgalmazza annak érdekében, hogy az általános gazdasági érdekű szolgáltatások nyújtásával megbízott szervek által megvalósított beruházásokhoz kapcsolódó megbízási és amortizációs költségeket jobban figyelembe lehessen venni;

⁽¹³⁾ A Versenypolitikai Főigazgatóság támogatási nyilvántartása, SA.23827.

⁽¹⁴⁾ Lásd a 48. pontot: „nem lenne helyénvaló meghatározott közzolgáltatási kötelezettséget előírni olyan tevékenységek kapcsán, amelyeket rendes piaci körülmények között működő vállalkozások már nyújtanak, vagy azok által kielégítően nyújthatók a közérdek állam által meghatározott feltételei – például az ár, objektív minőségi jellemzők, a folytonosság és a szolgáltatáshoz való hozzáférés – mellett”.

41. támogatja továbbá a szociális lakhatás az Európai Bizottság 2011. december 20-i határozatában foglalt fogalommeghatározásának kiterjesztését. Annak érdekében, hogy a tagállamoknak a szociális lakhatás terén a szolgáltatások megrendelésével, nyújtásával, finanszírozásával és szervezésével kapcsolatos széles körű mérlegelési jogkörét és demokratikus döntési szabadságát biztosítsák, a szociális lakhatást nem szabad „a hátrányos helyzetű személyekre vagy a kevésbé előnyös szociális helyzetben lévő társadalmi csoportokra” korlátozni. A tisztességes és megfizethető lakáshoz való hozzáférés jogát még inkább a középpontba kell helyezni, mivel az a tény, hogy a piac képtelen a teljes lakásszükségletet fedezni, nemcsak azokat érinti, akik egészen egyszerűen kizorultak a lakáshoz jutás lehetőségéből, hanem azokat is, akik egészségtelen, nem megfelelő vagy túlszűfolt lakásokban élnek, illetve akik jövedelmük döntő részét a lakbérre vagy a lakáskölcson törlesztőrészletének kifizetésére fordítják;

42. kéri, hogy az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokra irányuló támogatásokkal kapcsolatos ismeretek javítása érdekében bővítsék az Európai Bizottság és a tagállamok közötti kapacitásokat. Az Európai Bizottságnak közvetlen párbeszédet kell folytatnia a helyi és regionális önkormányzatokkal is, és segítséget kell nyújtania számukra;

43. a tagállamokat is felszólítja, hogy az Európai Bizottsággal közösen hozzanak létre megfelelő kommunikációs és koordinációs eljárásokat, valamint dolgozzanak ki útmutatásokat az önkormányzatok részére annak érdekében, hogy megkönnyítsék az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokhoz kapcsolódó támogatások átfogó vizsgálatát. Elvárja továbbá a tagállamoktól, hogy az Almunia-csomag végrehajtásáról szóló nemzeti jelentések kidolgozásába vonják be a helyi és regionális önkormányzatokat és egyesületeiket is, hogy ily módon biztosítsák az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokkal kapcsolatos konkrét problémák és kihívások valódi számbavételét;

44. kéri, hogy a helyi és regionális önkormányzatok számára szükséges jogbiztonság megteremtése érdekében biztosítsanak a panaszos számára az ellentételezés kifizetésének vagy a beruházásnak a kezdetétől számítva öt éves elévülési időt. Az Európai Bizottság számára rendelkezésre álló, a visszakövetelésről szóló határozat iránti eljárás elindítása tekintetében jelenleg érvényes időtartam tíz év attól a naptól számítva, amikor a kedvezményezett megkapta a jogellenes támogatást, ami valójában a támogatásokkal kapcsolatos panaszokra vonatkozó elévülési időként is működik, ez azonban túl hosszú. A helyi és regionális önkormányzatoknak és a támogatott vállalkozásoknak nagyobb jogbiztonságra van szükségük. Aránytalanul hosszú a jelenleg érvényben lévő tízéves elévülési idő, melyhez még hozzáadódik az eljárásokhoz szükséges idő is. Mindez oda vezet, hogy akár 20–25 évvel ezelőtti odaítélt támogatásokat kell visszakövetelni, emellett hátrányosan befolyásolja a helyi és regionális hatóságok és vállalkozásaik alapvető szükségletének kielégítését, amelyek gyakran nem engedhetnek meg maguknak jogi tanácsadást. Ezenkívül ellentmond az állami támogatások visszafizetésével kapcsolatos egyik célnak, azaz a korábban fennálló versenyhelyzetet helyreállításának;

45. szükségesnek tartja, hogy a panaszos csak az lehessen, aki gazdaságilag közvetlenül is érintett lehet. A panaszosok eddigi köre – azaz az eljárási rendelet 20. cikke és 1. cikkének h) pontja szerinti „olyan tagállam vagy személy, vállalkozás vagy vállalkozások társulása, amelyek, illetve akinek érdekeit a támogatás nyújtása érintheti, különösen a támogatás kedvezményezettje, a versenytárs vállalkozások és a szakmai szövetségek” – még mindig túl tág.

Kelt Brüsszelben, 2016. október 11-én.

*a Régiók Európai Bizottsága
elnöke*

Markku MARKKULA